Після конфіскати — другий наклад

Ч. 98 (11.066). Львів, пятниця 6. травня 1927. Poaztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. — За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Докотились...

Львів, 5. травня 1927.

Орган президента б. Національної Ради ЗУНР д-ра Е. Петрушевича „Український Прапор" (ч. 7. з 1. IV. 1927) приносить знаменну статтю п. н. „Нова стадія старих спорів". Стаття складається з трьох частин під окремими підзаголовками, а саме: 1) Відношення УНДО до інших партій; 2) Потреба відновн УНТП (української народньої трудової партії) і 3) Програмові основи незалежництва.

В першій частині тієї величезної статті аналізує берлінський орган д-ра Петрушевича резолюції УНДО про відношення до інших партій і доходить у своєму блудному розумуванні до висновку, що найбільшим ворогом національно-визвольних змагань українського народу під Польщею є УНДО. Чому? Передовсім тому, що протиставить себе ідеольогічно і тактично, теоретично і практично таким інтернаціональним партіям як комуністична партія Західньої України і „Сель-Роб". А далі також тому, що є воно, на думку „Українського Прапору", „типовою, клясовою(!) партією закукуріченого, убогого на політичну думку українського націоналістичного міщанства", що намагається „підпорядкувати інтереси поодиноких верств і станів, а навіть інтереси окремих земель своїм груповим інтересам (!?)". Схарактеризувавши ось так ту партію і повірнвши щиро у своїж слова, „Український Прапор" легко дійшов до льогічного висновку, що

„інтереси української нації знаходять ясніший і повніший вислів у теорії і практиці українських інтернаціональних партій ніж в теорії і практиці національного УНДО".

Sapienti sat! Самозрозуміло, що до такого висновку міг дійти або чистокровний інтернаціоналіст більшовицького покрою або несумлінний, здеморалізований політичний авантюрист, що попав на сторінки „Українського Прапору" хіба наслідком якогось непорозуміння або недогляду. Так здавалось би на перший погляд. Одначе в дійсности так воно не є. На це вказують дві дальші частини названої статті. З них видно, що весь теперішній берлінський гурток, скупчений біля особи д-ра Евгена Петрушевича, заведені висновки невідомого автора в цілости поділяє. А з уваги на те старається рятувати український нарід від УНДОбєднання та його політичної ідеольогії.

„Супроти того — говориться в другій частині статті — незалежницьким елементам внутрі УНДО нічого іншого не лишається, як зорганізуватися в окрему політичну партію, згідно відновити УНТП".

Наслідки такого становища ми вже бачимо в практиці. Загально відомо, що згуртовані біля львівської „Ради" елементи, які підписувалися і підписуються все беззастережно під кожною новою орієнтацією д-ра Е. Петрушевича, почали це переводити в діло. Ясно і недвозначно заповіли вони організацію нової партії в цьогорічному святочному великодному числі „Ради", чим, мимоходом кажучи, відпекалися рівночасно від реклямовоної ними останніми часами своєї політичної безпартійности.

Самозрозуміло, що хто реклямував і реклямує себе все одиноким оборонцем українського політичного незалежництва і до того вважав і вважає УНДО не тільки перешкодою, але й запереченням того незалежництва, хто „підніс" його до рівня „типової клясової партії закукуріченого, націоналістичного міщанства" і хто нарешті відкрив таку аксіому як та, що „інтереси української нації знаходять ясніший вислів у теорії і практиці українських інтернаціональних партій" ніж в УНДО", той мусів шукати рятунку для свого незалежництва десь недалеко тих останніх, дарма, що перед роком дуже побивався дістати від тогож УНДОбєднання мандат на політичне його заступництво за кордоном. Хто сказав „а", мусів сказати і „б". Сказав його в даному випадку і берлінський „центр" д-ра Евгена Петрушевича.

В третій частині названої статті п. н. „Програмові основи незалежництва" ми бачимо конкретну політичну програму для тих елементів („незалежницьких"), що малиб рятувати український нарід під Польщею перед УНДОбєднанням. Запроектована програма складається з 16 точок. В ній говориться про національну єдність українського народу, про узгіднювання „політичних, економ. і культ. інтересів захід.-українських з українською рад. республикою", про акти з 19. жовтня 1918 і з 3. січня 1919 р. і накінець про поновну злуку західньо-українських земель з Великою Україною, при чому цю злуку формулується ось як:

„Злуку західньо-українських земель з Великою Україною уявляється як обєднання двох державних одиниць, на тих чи інших правно-державних умовах, бо Велика Обєднана Україна з причин **ґеоґрафічних, історично-політичних і економічних може зложитися тільки як федеративна держава в союзі з іншими державами, що повстали на руїнах царської Росії**". (9. точка).

Так виглядає ідеал українського незалежництва репрезентований тими, що вважають себе єдиними і заприсяженими його оборонцями. В цілій програмі ні словечком не згадано про майбутній внутрішній устрій тих „державних одиниць". Та воно й непотрібне! Бо якщо „інтереси української нації находять ясніший і повніший вислів у теорії і практиці інтернаціональних партій" таких як КПЗУ і „Сель-Роб.", то самозрозуміло, що й внутрішній устрій майбутніх двох Україн (мабуть Малої та Великої) буде не такий, як його собі уявляє наприклад УНДО, тобто демократично-парляментарний, але такий, якого бажають комуністи з КПЗУ. і „Сель-Роби".

І невже ті „програмові основи незалежництва" мають щонебудь спільного з незалежництвом або зі соборністю, або навіть з національною єдністю українського народу? Це пропаганда якогось політичного партикуляризму, якогось нового штучного розчленовування українського народу, коли виходити з загально-українського становища, а притім повна і цілковита резиґнація з національно державного незалежництва, коли виходити з суто політичного становища. Ось до чого докотилися заприсяжені оборонці „незалежництва". І на кого вони вже не орієнтувались і яких політичних концепцій не видвигали? Булаж Австрія чи пак Німеччина, була „галицька держава" в австрійській „федерації" проти концепції беззастережної злуки з В. Україною, була денікініяда, була сліпа віра в антанту, була „швайцаризація" Сх. Галичини з трьома рівноправними націями, була й галицько-волинська державність, була й повна дезорієнтація, а тепер прийшла повна резиґнація з національної державности і соборности, повна ліквідація незалежництва (якого в них на ділі ніколи не було!), і, що найгірше, повна атрофія власновільного політичного діяння, повна нездатність і неспроможність до самостійної політичної думки, а наслідком того цілковита залежність від посторонніх, а деколи й ворожих українській нації чинників.

ЗАМІТКИ І ВІДГУКИ.

Вже вариться в сель-робівському казані.

„Сель-Роб", партія, що повстала зі злуки „Сел. Союзу" і „Нар. Волі", після півторарічного істнування починає виявляти глибокі рисп, які можуть довести до повного розкладу цеї пів-конспіративної організації. В своїм часі ми навіть прихильно ставилися до нього в надії, що воно, хоч під стягом соціялістичної ідеольогії, матиме конструктивну мету. Ми сподівалися, що керманичі „Сел. Союзу" доведуть до дійсного, а не лише формального, зукраїнізування народовольців; що обєднання цих двох організацій є кроком вперед в напрямі консолідації однородних національно-соціяльних елементів західнього українства; що обєднання сель-союзників з народовольцями завершить проломання „сокальського кордону"; що нова партія творитиме вал проти поступаючого розпорошування українського громадянства; що вона стане забороло справжньої демократії. Та дійсність в пух і прах розбила всі ці сподівання. „Сель-Роб" став заборолом, але протидемократизму, своєрідного фашистівства, кузнею для розбивання національних сил, розсадником замішання в масах і тараном проти українських еманципаційних змагань.

Зрештою даємо голосу цій справі „Селянському Шляхові", органові, відновленого „Селянського Союзу", що з днем 30. квітня почав появлятися в Холмі під редакцією пос. Павла Васильчука, який недавно покинув ряди „Сель-Робу".

В статті „На манівцях" новий орган відновленого „Сел. Союзу" зазначує, що орґанізаційні успіхи „Сель-Робу" є мінімальні в противенстві до розмаху, який — по словам автора статті — перед півроком проявляв „Сел. Союз".

„Обєднання „Сел. Союзу" з народовольцями обеззброїло б. сель-союзників на місцях, спараліжувало їх волю і творчі почини, усунуло зпід ніг ідейний ґрунт, воно було неприродне, бо фактично сталося по наказу згори, без продумання, без знання обставин й ідеольоґічних розходжень сторін".

„Сел. Союз" був наскрізь українським по складу своїх членів і по своїй національно-політичній плятформі, був партією самостійницькою і соборницькою, змагав до демократії і виступав проти диктатури.

„Признаючи певні досягнення українства на Великій Україні внаслідок щоденних змагань українських працюючих мас до самостійництва, відкидав („Сел. Союз") московську і всяку іншу федерацію, займаючи ділове становище до УСРР".

„Сел. Союз" був партією селянською і демократичною. Зате

„Народня Воля" була ділом жменьки галицьких москвофілів, людей общерусской культури, ворогів українства й української самостійности. Народовольці служили всім російським богам. Коли український народ кровю обливався за свою самостійність, вони оплюовували українські змагання з цілою силою, на яку було їх стати, поборювали, цькували „жовто-блакитників", „мазепинців". Підспівували Керенському, а потім більшовикам. Зі зміною більшовицького курсу на Україні в напрямі українізації, назовні почали „українізуватися" і народовольці. Але їх українство не вяжеться зовсім з боротьбою за українську політичну самостійність і за самостійний розвиток української національної культури. Це є такі самі українці, яким був пос. Серебренніков на Україні за гетьмана Скоропадського, або тепер такі комісари, як Затонські в Харкові. Для московських інтересів, для „собранія русскіх земель" хвилево приняли вони ненавистне їм українське імя, з тактичних причин на це пішли, щоб здобути впливи і владу над несвідомими українськими масами. Змушені життям, зручні комбінатори для людського ока виреклись „русскіх" тільки для того, щоби вести дальше свою роботу вже успішніше — українськими словами проти української самостійности. Вони то накинули свою лінію всьому „Сель-Роб-у", прибираючи до рук владу в партії. Тим пояснюється безкритичне становище „Волі Народа", а останньо „Нашого Життя" до подій на Україні, де Москва усуває навіть комуністів-українців від влади, наставляючи на їх місце „малоросів" або чужих Україні людей, ворожих українській самостійности. Центр „Сель-Роб-у" поволі, наразі замасковано, пропагує федерацію, поборюючи українське самостійництво."

Відношення сель-робівців до демократії неясне, але в партії ввели вони назначенство, практиковане тільки в комуністів і фашистів. Кермуючий центр закритий перед партійними рядами, а навіть перед окружними комітетами. Критики партійних керманичів не допускається, а щодо рішень зборів й організацій заведено превенційну цензуру. В своїй пресі партійні ватажки завели собі автореклями: „русскій трафарет і беззмістова фразеольоґія" загніздилася вже і в тижневику „Наше Життя".

„На місцях замісць прославлюваних організацій „Нар. Волі" оказалися списки без-

Red. czas. „Diło" we Lwowie. Pr. 186/27. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej I Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułów umieszczonych w czasopiśmie „Diło" Nr. 93 (11.061) z d. 30. kwietnia 1927 pod tytułem: 1) „Oryginalna p[illegible]htoza" w ustępach a) między słowami: zamowyszcza, a słowami: Mypaje, b) między słowami: subwe c[illegible], a słowami: Maru[illegible]ski; c) między słowami: i pławiw, a słowami: Ce zawdannia; 2) „Dowkoła ukrainskoji problemy" w ustępie od słów: Kolyb... do końca artykułu zawierają ad 1) znamiona zbrodni z § 63 u. uk. i występku z § 302 uk., ad 2) znamiona zbrodni z § 65 a) uk. uznał dokonaną w dniu 29 kwietnia 1927 r. konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. us. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 r. i zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. — Lwów, dnia 29. kwietnia 1927 r. Hawel

… платних препумераторів „Волі Народа", які — як на Поліссі — дуже скоро завели кипінню в організаціях, явно викаляючи свій протиукраїнський характер. В Галичині зостаються вони (народовольці чи тепер сель-робівці) русскіх Русскому Нар. Обединенію і обществу Качковського. З масової демократичної партії „Сель-Роб" став безвольним тілом, кермованим законспірованою кумпанійкою. Партія зійшла на манівці".

Так пише про теперішній „Сель-Роб" холмський „Селянський Шлях", так характеризує новий здвиг цеї партії посол П. Васильчук, який сам побував в ній і мав нагоду надихатися її духом. Та це вже голос зпоза рядів „Сель-Роб-у". Однак і в самому ядрі „Сель-Роб-у" не все в порядку. Видно, що там кипить, як в казані, не зважаючи на конспіративне загладжування назверх внутрішньої колотнечі. Свідчить про це випад „Волі Народа" проти пос. Маківки, редактора „Нашого Життя", одного з головних стовпів і творців „Сель-Роб-у". Як відомо, пос. Маківка взяв участь від „СельРоб-у" в конференції соціялістів непольських народів поруч українських соц.-радикалів, білоруських „сель-союзників" (група Єремича), німецьких соціялістів, жидівського „Бунд-у" і Поалей-сіоністів.

З того приводу пише „Воля Народа":

„Тов. Маківка заявив себе на згаданій конференції тільки в характері обсерватора. Всеж таки, як нам відомо, Центр. Комітет „Сель-Робу", який довідався п участь тов. Маківки в конференції доперва по факті довершенім, признав його участь помилкою. В одним з останніх чисел „Нашого Життя" в замітці про цю конференцію сказано, що „українське селянство і робітництво радо витає цей пройв порозуміння" вище згаданих політ. угрупувань та „уважає його конечним". Мусимо, на жаль, ствердити що зі становищем редакції „Нашого Життя" ми ніяк не погоджуємося. По перше тому, що правдивий соціялізм не відгороджує себе по принципу національної приналежности, а кермується в політичній співпраці з другими партіями цілком іншими мотивами, а по друге тому, що з такими партіями (дарма, що вони „непольські"), як радикали, що плетуться в хвості УНДА., чи група Єремича, котрий прямо таки є в бльоковім союзі з Ундом, є жидівськими буржуазними угодовцями (сіоністами) та з такими самими угодовцями німецькими націоналістами, нам, „СельРобови", не по дорозі".

Не будемо тут зупинятися над конференцією соціялістів непольських народів (про це скажемо кілька слів іншим разом) одначе мимоволі насувається питання: з ким „Сель-Робові" по дорозі, коли йому не по дорозі з українським національним табором (нібито тому, що він „буржуазний") і зі соціялістами непольських народів? Деяку відповідь на це питання находимо у словах: „правдивий соціялізм (а який соціялізм є правдивий?) не відгороджує себе по принципу національної приналежности, а кермується в політичній співпраці з другими партіями (якими другими?), цілком іншими мотивами (цікаво знати якими саме?)".

Однак і це нас менше цікавить. В даному випадку цікавить нас факт глибших розходжень в „Сель-Робі", які проявилися вже й назверх, не зважаючи на режім внутрішньої диктатури. Пос. Маківка бере участь у конференції, ЦК. „Сель-Робу" вважає це помилкою, а орган тієї ж партії (холмське „Наше Життя") витає цей прояв порозуміння „нац.-меншостевих" соціялістів і вважає його конечним. Пос. Маківка заявляє перед ЦК. „Сель-Робу", що його участь мала обсерваційний характер, але нам позитивно відомо, що це „оправдання" не відповідає дійсности. Пос. Маківка на конференції не лише не зазначував свого характеру обсерватора, але — навпаки — брав наскрізь ділову участь. Не вважаючи на становище ЦК. партії, він далі — як редактор „Нашого Життя" боронить своїх позицій. А все це вказує, що „щось кепсько діється в данській державі", що внутрішні розходження між самими головачами мусять мати глибший підклад, що там наростає різкий конфлікт між самостійною частиною б. „сель-союзників" з одного боку і народовольцями та приголубленими ними б. „сель-союзниками" з другого.

Одночасно довідуємося, що в ЦК. „СельРобу" заноситься на приноровлення режіму внутрішньої диктатури і до самих його творців, до керманичів „Волі Народа". Минувшина цих „правдивих соціялістів" не зміцнила „Сель-Робу" на північно-західних українських землях (за винятком Полісся, де обєднання „Сель-Союзу" з народовольцями вийшло на користь національним кастратам зпід стягу Воєвудзкого). На Волині і на Холмщині ідентифікують б. народовольців з москвофільством. Тому ЦК. „Сель-Робу" постановив розтягнути цензуру над „Волею Народа" і зіпхнути в сутінь недавно зукраїнізованих редакторів цього органу. ЦК. „Сель-Робу" призначив репрезентативним редактором „Волі Народа" пос. Козицького і доручив якраз пос. Маківці з нагоди побуту у Львові в дні 1. травня перевести цю постанову в життя. Та редактори „Волі Народа" щось бунтуються, а висловом цього спротиву є згаданий нами випад проти пос. Маківки. В дальшій перспективі намічається взагалі ліквідація „Волі Народа", та ледві чи на такий „цісарський зріз" погодяться народовольці з огляду на… традицію.

В „Сель-Робі" кипить. Розвязку цих розходжень принесе нам недалекий час. Дотеперішня діяльність „Сель-Робу" була спрямована своїм боєвим фронтом проти українського національного табору. На галицькому ґрунті народовольські „сельробівці" зєдналися з „націоналістичною", хоч і несоціялістичною „Радою", для осягнення наміченої мети, виходячи мабуть із заложення, що такими мотивами слід кермуватися в „політичній співпраці".

Та самозберігаючий інстинкт, спротив проти національного обезличення проявляється вже і в самому „Сель-Робі", а його висловом є зясований нами стан кипіння.

И. В.

Охрана і школа.

(Стаття надіслана.)

Школа й охрана — це два протилежні поняття, це два непримиримі вороги. Школа прямує до пізнання краси, добра та моралі. Охрана наче свідомо, наче з розвагою вбиває в самому зародку всю красу, всю мораль. Охрана, ця історична царська явна і тайна язва проникала не лише найменший рух та думку людей ідеї, але запускала свої гострі кігті також у саме ядро в саме серце школи.

Це були чорні духи, яких пестила та годувала собі на власну загибіль „матушка" Росія. Царська Росія втягала в ту підлу акцію людей з найтемнішими вдачами, людей без ніяких принципів, без свойого „я". Це були манекіни, це був витвір трійливих російських випарів, які довший час затроювали життя всієї велikанської держави.

Школа й охрана, школа й політика, школа і шовіністичне божевілля — це вогонь і вода. Це такий контраст, який поборює та нищить себе взаїмно.

І. Св.

І. СВЕНЦІЦЬКИЙ. 2)

Наука наук.

(Продовження.)

Але й на природника глядить математик як на чужинця. А міжтим, ті що слідкують за життям безлічи одиничних проявів і вислідів неозначеного ще процесу взаємин і впливів всесвіту на індивідуум природники — хотять і собі за прикладом математиків — створити точні образи зоольоґії, себ-то науки про все змінне життя природи. І хоча їх формули чи то зубні чи костей є дуже примітивно числові, то функційні звязки, ряди і групи споріднення є у них не менше складні і чудні чим математичні. От взятиб хоча цілу далеку дорогу від бактерії, молекулу й атому, а там ще й до дрожань електрону та переходу від простих первнів кисня, водня, углероду… до каплі води, куска хліба, та через комірку зародку до генія. Колиб поставити от так рядом творця Хеопсової піраміди, Пітаґора — Евкліда — Архимеда і Фауста, то хто знає чи не старшим буде альхемік-природник Фауст, що забажав деміюрґом стати. А відомо, що творець-бог все числить, мірить і рисує, щоби майбутній твір належно обміркувати.

Скрізь є свої закони, по яким у світі все щось серед якихсь там даних діється. Звідси — й береться та особливша близькість природників до математиків, коли вони стараються означити все ріжні конкрети свого досвіду шляхом точного досліду математичного методу. Природник находиться ще в тому щасливому положенні, що може деякі свої досвіди-досліди перевести в особливо прихильних і бажаних та потрібних для наміченого висліду умовинах. Цим він підходить дуже близько до умовин математичного думання, що залюбки творить собі особливше підложе міркування. Отся можливість повного або частинного відмеження площини думок і поля досвіду ставить природника подібно математикові в особливо корисне в порівнанні з гуманістом положення.

Словесники-фільольоґи і суспільники-історики, одним словом гуманісти живуть у сфері особлившої математики думки — слова — чину. У них у цій царині є своя окремішня мова, так же суха — нудна — чудна як для нематематиків — математична мова. Ось взятиб тільки стрійні ряди граматичних стовпців латинської, грецької, старословянської, готської і литовської мови, та украсити їх кучерявими письменами святого письма ґінду. Хто вміє це письмо читати та розуміє прямий та посередній зміст прочитаного, а як ще в силі вчитати внутрішній і похідний звязок отсих відмін, то певно дійде до довгих рядів далекої невидної ні одному вишколеному окові глибокої минувшини, а то й майбутности. Мало того, із цих одноманітних стовпців граматичної відміни знавець мов викрісує дзвінку мельодію і ніжну гармонію життя богатьох народів, далеких країн і ще дальших часів. Без отсеї граматики не булоб воскресення мертвих, без знання давно „завмерлих" мов не булоб повности знання нашої „живої", що кожної хвилини вмирає — мови.

У словесника-фільольоґа, крім граматичної аритметики, ґеометрії і альґебри, є ще своя вища математична символіка. Це тропи й фігури нашої поетичної і буденної мови, що немов ті математичні образи-символи окреслюють цілу велику подію в ділянці суспільних і одиничних духових явищ. Чи ми говоримо про історію як про вчительку життя, чи про безсмертне слово поета, чи про надтвір мистця, чи про богатирство велита духа і творчої сили, чи про голгофу народу-страдальця, ми кожний раз з легкої руки символіка-математика вміщуємо в коротісенький образ — вислів глибокий і широкий зміст, доступний розумінню тих, що з нами одної ідейної мови є.

Мало того! Думка і слово, ці летючі твори людського духа, ці найбільше анархічні первні нашого життя, що по всякому вивихаються із яких небудь рямок, ось тим самим анархізмом творять рямки системи, себто порядок безпорядку. Що може бути більше хаотичного, як барвні плями і звуки душі, та вистрої химерної людини? А міжтим не тільки гармонію, композицію, та контрапункт, але й взагалі музику ми вже здавна перевели і переводимо на мову математичних символів? Ритміка вірша і повороти гнучкість мельодії живої мови — сеж праобраз і джерело математичної теорії хвиль. Також і краса образу різьби, будівлі зводиться з дійсности до гармонії пропорцій у всіх трьох вимірах та у вимірах часу, індівідуального і збірного смаку… Колиб так дальше поміркувати, то хто знає — чи словесник не обігнав би математика без Сковородинських Нарцизів своїх межністю і безконечністю своїх „просторів" і „вимірів". Словесник не тільки рахує плюси і мінуси, множе та ділає своєю табличкою з рівня, але має й свою альґебру з рівнаннями „n" — невідомих і „n" того ступня. Словесник знає свою вищу математику, приноровлену до ріжних вимірів простору людського духа і життя, та з її помічю оперує також точно тими неповторними і несхопними проявами — конкретами вольного все змінного і незнаного нікому внутрішнього життя, як математик своїми абстрактними абсолютами.

(Докінчення буде)

Міжнар. господарська конференція в Женеві.

Женева, 4. травня 1927.

Нині отворено під проводом бувш. прем. бельгії Теніса міжнародню господарську конференцію. В конференції бере участь 47 держав.

Програма конференції складається з 3 частей. Часть перша торкається причин заломання рівноваги у світовій торговлі і промислі і впливу цього явища на тривкість заг. миру. Часть друга обіймає митові справи, третя хліборобські справи і їх відношення до промислу. Предсідник зазначив, що годі від цеї першої конференції сподіватися оконечних постанов у справі санації госп. життя поодиноких країв. Треба радше шукати напрямних для будучих договорів і умов. Бесідник заявився проти підвищування митових оплат. Вкінці зазначив Теніс, що конференція закінчиться мабуть 21. травня.

СРСР. і конференція.

Берлін, 4. травня 1927.

У переїзді до Женеви член більшовицької делегації на міжнародню господарську конференцію Осінський заявив між ін., що СРСР. не відмовляєтьтя ніколи взяти участь у якійнебудь конференції для розглянення справ важних для міжнар. життя. Більшовицька делегація вважає своїм головним завданням зясувати своє становище до міжнар. госп. положення і предложити більшовицькі пропозиції для зліквідування хронічної кризи, яку переживає капіталістична господарка, повідомити про успіхи господ. розбудови СРСР. на соціялістичних основах і зясувати умовини, на яких булоб можливе істнування двох противних собі господ. систем. Делеґація СРСР. хоче співпрацювати з німецькою, бо інтереси обох держав у богатьох справах є ідентичні.

З Китаю.

Льондон, 4. травня 1927.

Аґенція Райтера повідомляє, що китайці дальше остріловали анґлійський корабель на ріці Янг-Це. Кулі поцілили один корабель біля Нанкіну, а другий біля Кіянґ Сін. Один моряк ранений. „Дейли Тел." пише, що в анґл. політичних колах думають, що Анґлія повинна тепер приноровлювати усякі засоби супроти Китаю, без огляду на це, що інші держави схочуть робити для охорони своїх горожан. „Таймс" подають чутку з Пекіну, начеб жінку Сун-Ят-Сена ранено кількома стрілами.

Новий наслідник еспанського престолу.

Берлін, 4. травня 1927.

„Теґліхе Рундшав" повідомляє з Мадриту, що третій син короля Альфонса, інфант Хуан Карльос, має бути проголошений наслідником еспанського престолу. Теперішний наслідник престолу, кн. Астурії, є слабовитий, а його молодший брат, інфант Джаїм, є глухий.

Бунт вязнів.

Варшава, 4. травня 1927.

Нині рано в мокотовській вязниці збунтувалися вязні, тому що дістали хліб із стухлої муки. Вязні демолювали внутр. уладження і били шиби. Із знищеної обстанови уложили барикади. Поліція стріляла до вязнів. На поміч вязничній службі приїхала двома автами поліція. Після кількамінутової стрілянини вязні піддалися. Двох вязнів було лекше ранених, а чотири дозорці потерпіли легкі контузії від киданих відломків. Вязнів порозміщувано в окремих келіях.

Біржа.

Гроші.

Долар 8·93 при спокійній тенденції. Банк Польський платив за доляра у готівці 8·89, за Ню Иорк 8·91.

Збіжжя.

Пшениця двірська 57·00—58·00, пшениця селянська 54·50—55·50, жито гал. 46·50—47·50, ячмінь броварний 42·50—43·50, ячмінь на мливо 35·50—36·50, ячмінь пастівний 32·00—33·00, овес 37·00—38·00.

Радянська Україна.

Лист з Київа.

З Київа дістав один із членів Наукового Товариства ім. Шевченка такі вісти: „На цих днях надійшов від вашого Товариства срібний вінець для акад. Мих. Сергієвича Грушевського, як ювилейний дар. Зробив він тут велике враження. Небавом вийде збірник привітів, що їх було проголошено на ювилеї, на девять аркушів друку, так що разом з Вашим дарунком ніби повторно переживаємо ювилейні дні з початку жовтня. — Тиждень тому відбулися в Харкові вибори до Всеукраїнського Центрального Виконного Комітету Рад (ВУЦВК), куди замість акад. Кримського вибрано на цей рік несподівано акад. П. А. Тутківського, славного українського геольоґа. Його вибір викликав загально велике враження. Акад. Тутківський має 78 літ з роду і вважається великим приятелем Мих. Серг. Грушевського. — В Харкові перебував протягом тижня радянський посол із Праги Калюжний. В Народнім Комісаріяті Освіти завважав він, що видання Історичної Секції Мих. Грушевського в Київі — це головний козир у руках наших представників за кордоном, як доказ могутнього наукового розвитку. — Готуємося між іншим до широкого святкування 100-ліття „Українських пісень" Михайла Максимовича, яке має відбутися у нас в кінці вересня або на початку жовтня. Хочемо влаштувати його як найкраще. — На честь акад. Багалія готується богато ріжних збірників — і Академія і Українська Наука і катедра його і Академічна Етнографічна Комісія. — Фільольоґічна Секція Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові, як Вам відомо, прислала свої уваги до правописного проекту, виставленого Народнім Комісаріятом Освіти. Уваги секції і супровідний лист Виділу Т-ва ім. Шевченка надруковано в додатку „Вістей", „Культура і побут" ч. 2. з 20-го квітня. Дуже добре це зроблено і звертає на себе загальну увагу. Я Вам небавом цю ґазету пришлю".

До цього листа київського культурного робітника додамо, що фільольоґічна секція Наукового Т-ва ім. Шевченка перевела над проєктом правопису широку дискусію протягом шістьох засідань. Референтом був д-р Остап Макарушка, який, вислухавши заміток членів, подав свої помічення і є автором уваг, надрукованих у Харкові. **З-н.**

Меншости в Австрії.

Їх парляментарне заступництво.

На основі виборів з 24. м. м. увійшов несподівано до австрійського парляменту одинокий заступник нац. меншостей — хорватський соціяльний демократ Пропст, вибраний на спільній соціялістичній лісті в Бурґенлянд-і, де є, як відомо, кільканацять хорватських сіл. Його вибір перейшов завдяки лишкам соц. голосів, які по постановам виборчої ординації дочислюються кожній партії (так званий *Reststimmenmandat*). У Відні, де є великий відсоток жидів і чехів, перепав одинокий досі жидівський представник у міській раді (соймі) Відня; зате вибрано до цієї ж ради 3 чехів-соціялдемократів (на спільну соц. лісту): ред. Махата, Вавровшека і Саганека, що й досі засідали у віденськім соймі. В Каринтії, де є кілька повітів зі словінською більшістю, вибрано до краївського сойму 3 словінських кандидатів, що кандидували на чисто словінську лісту, на яку впало 9.556 голосів. Щодо мадярів, які є в Бурґенлянд-і, то вони не виступали у виборчій акції самостійно, але на лісті християнських суспільників у тому краю перейшло кількох кандидатів-мадяронів. При кінці слід іще зазначити, що хоч жиди стратили одинокого свого заступника-сіоніста в міській раді Відня, то в рядах соціяльних демократів мають вони, як у міській раді Відня, так і в парляменті, дуже багато своїх земляків-одновірців.

Виставка українського ґрафічного мистецтва в Брюселі.

Виставка українського мистецтва в Брюселі — це чи не перша спроба зіставити артистичний доробок нашої нації в царині образотворчости з подібним дорібком інших народів. А таке зіставлення є безпечно найкращим способом зложити обєктивну ціну йому. Музей книги в Брюселі надається прекрасно для цього, бо в той спосіб наша виставка стає поряд з виставками інших народів (чехів, поляків, французів, бельґійців). Тут ми ніби складаєм іспит артистичної зрілости. Не вважаючи на всі труднощі, ми можемо з гордістю сказати, що Україна цей іспит здала. Про це свідчить не лише наше сумління, але похвальні вискази Дирекції Музею та зацікавленість публики.

Велика саля з численними вітринами (15) геть чисто заповнена експонатами, що розвішані по стінах і розложені за шклом (до 300 експ. ріжної величини).

По середині невелика вітринка з прекрасним портретом Шевченка, роботи Касіяна, штучно обрамованим, з поясненням про заслуги Шевченка як поета і ґравера. За вітриною мапа України в етноґрафічних межах від Сяну аж по Кавказ, забарвлена червоним, творить соковиту пляму.

Праворуч збірка (до 30) робіт п-і О. Кульчицької: дереворити, суха голка, офорт, мецотінто. Вражає вироблена техніка, штудерність виконання; артистка знає і глибоко розуміє своє майстерство. Слідно сильний нахил до символіки, до спірітуалізму. Патріотичне почуття виливає на глядача своєю щирістю і глибоким драматизмом, особливо це можна сказати про серію „Війна на Україні": втікачі, хрести, ниви без господаря. Іншим настроєм перенятї пейзажі; радісні, ніжні, сонцем залиті. Стає очевидним, що маємо до діла не лише з досконалим техніком штихарства, який грається труднощами, але й з артистом з ласки Божої.

Друге поважне місце на виставці займає В. Касіян (до 75 річей). Цікава постать. Вроджений артист-ґравер, однаково вправно володіє технікою як дереворита, так офорту, сухої голки, мецотінто. Його цікавлять найбільше соціяльні проблеми. Він знає і любить життя робітника й селянина. Його болить їхній біль, більш як веселить чужа радість. Він гостро відчуває соціяльну несправедливість і віддає її в композиціях суворих, понурих, але сильних і драматичних. Часом розважиться і порцканкою поезії в постатях дівчат, в гуцульськім побуті, в образі ідиличного пастуха, що так нагадує образ фільософа-мандрівника Сковороду. Цінні змагання артиста до створення певного стилю. Длятого він не вяжеться переінакчувати реальну форму, щоби в той спосіб вилонити і виставити на світло денне істоту річей. Гадаємо, що власне на цім шляху лежить успіх і розвій особистости молодого артиста, що тепер працює на Вел. Україні.

Дереворити п-ні Налїпинської-Бойчук з Київа свідчать, що в її особі маємо артистку, яка вповні і майстерно володіє технікою. Тут традиції нашого штихарства дають себе відчути якнайкраще. Своєрідний стиль цілком вироблений, викінчений. Він може подобатись чи не подобатись, але він є фактом і безперечною артистичною вартістю.

Теж саме можна сказати про Рубана, також з Київа. Але вражає неприємно у нього той факт, що всі річи в його інтерпретації ніби позбавлені свого питомого характеру і їм надано, може цілком випадково, чужого тону. Так замість хат виходять „ізбушкі", замість возів „телеґі", замість селян „мужічкі". А тимчасом артист є українцем і намагається зображувати Україну.

Свіжістю, запашністю віє від невеликих збірок робіт пп. Холодного (сина) і Вовка. У першого є чуття стилю і кольориту, цілий тон його рисунків перенятий елеґантністю і вишуканістю. Його „Козак Мамай" це маленький шедевр. Натомість другий, не менше штудерний, має лінію шляхотну, пливку, богатозвучну. Він здобувається на рідкий ефект дати рисунком ніби передчуття барви. Перед нами два свіжі, молоді, високонадійні таланти.

Цікавий і Цимбал з його нахилом до чорноземного, первісного, стихійного. Техніка не скрізь така майстерна, як на знаменитім портреті Паляцького.

Є ще гарні річи, але в незначній кількости, пп-ів Іванця, Омельченка, Яковлевої, Кричевського.

Окремо стоять прецікаві рисунки пером для майбутніх офортів молодого артиста Глущенка. Це один із авангардів нашого мистецтва. Артист заслуговує спеціяльної уваги своєю культурою, чуйністю до нових змагань у мистецтві і природною талановитістю.

Осібну вітрину займають відбитки праць (до 15) Г. Нарбута, де виставлені також кредитові білети роботи цього артиста. Наш геніяльний Нарбут виглядає тут ріжноманітним, шляхотним, чарівним поетом лінії. Яка його майстерність викінчена, богата на вислів, своєрідна! Европа може повчитись у Нарбута. Тому то глядачі уважно спиняються коло вітрини нашого великого Нарбута і відходять від неї споважнілі.

Також виставлено кілька відбиток з офортів Шевченка і його автопортрети. В той спосіб наша ґравюра показана трохи і в її історичнім розвою. Спеціяльна стаття, що належить перу Січинського, яка опублікована в органі Музея Книги, пояснює цю еволюцію від найдавніших часів. Загалом українська ґравюра на цій виставці виступає як своєрідна органічна цілість і дає підставу чужинцям говорити про „богацтво української виїмково цікавої школи штихарства" (бюлетень Музею Книги).

У відділі книги кидаються у вічі відбитки ілюстрацій акварелю українсько-російської війни 1919—1920 р. небіщика Крижанівського. Відповідний напис пояснює зміст образків. У чотирьох великих вітринах розложено чимало окладинок і книг, оздоблених Кричевським, Холодним, Ковжуном, Січинським, Цимбалом, Кульчицькою, Лісовським, Кірнарським і надісланих п. Січинським, Українським Видавничим Фондом з Праги, п. М. Тараньком, Київським Інститутом Книгознавства та іншими.

Українська книга виглядає вельми оштатно. Вона має свою фізіономію, що відріжняє її від інших. Подобається чужинцям богата орнаментація окладинки. Справді—треба бути українцем, щоб прикрасити квітами навіть суху „Альґебру" і поєднати в одній композиції троянду та жоржину з сінусом та трикутником. Рівно жива, ядерна, насичена, хоч і не кричлива барва вражає своєю оріґінальністю. В деяких композиціях окладинки наші артисти піднеслись до неабиякої майстерности і виявили богато сміливости, а в той-же час чуття міри і гармонії. Але впадає в око недосконалість технічних друкарських засобів. У кожнім разі українська книга скаже чужинцеві щось нове своїм своєрідним, питомим стилем. А в ній ціла душа нашого народу і нашого краю.

У відділі книги виставлена також прецікава збірка п. Січинського знаків українських друкарень і видавництв від найдавніших часів до наших днів (до 75 штук). Вона наочно свідчить про нашу давню культуру книги і нашу працю і в цій царині.

Загалом беручи, виставку треба вважати дуже цінною як по кількости річей, так і по їх якости. Лише завдяки великій нашій солідарности, довірю і відданости артистів удалося зібрати на чужині цю збірку, яка дає повне і похвальне для нас уявлення про наш артистичний дорібок в цій ділянці образотворчого мистецтва. Цей дорібок прекрасно витримує зіставлення з продукцією чехів, поляків, французів і бельґійців, що недавно перейшли через цю саму салю. Можемо пишатись нашим мистецтвом, бо на нього дивляться і його цінять чужинці. А тимчасом це, що ми маємо в Брюселі, є лише дрібка з того, що може в цю хвилю показати Україна.

Щоби зложити цю збірку, таку прекрасну і таку пречисту, вжито богато зусиль. Булоб тільки шкода, колиб усе те скінчилось на одній виставці. Чи не варто би затримати її в цілости і виставляти по головніших містах Европи? Як хор Кошиця чи інші, може й вона зробити велике і прекрасне діло пропаганди нашого мистецтва на чужині. Орґанізатори виставки задумують перевести цю ідею з життя. Але для того треба насамперед, щоб артисти погодились залишити свої твори на якійсь час в розпорядженні Комітету Виставки (Дм. Андрієвський, В. Січинський, Голубець), а також, щоби громадянство підтримало його заходи.

Дм. Андрієвський.

НОВИНКИ.

— **З Українського Наук. Інституту в Берліні.** В пятницю, дня 6. ц. м., в 8. год. веч., відбудеться у закл. салі Саввянського Інституту (259) (берлінський університет) реферат надзвичайного члена Українського Наук. Інституту, п. Лебідь-Юрчика, про перший український державний бюджет за рік 1918.

— **Нове арештування.** Дня 3. травня ц. р. переведено в домі п. Петра Вербицького, батька арештованих уже давніше студентів Івана і Михайла Вербицьких, з черги вже четверту ревізію, яка тревала

з горою три години. Чого ще шукали, не відомо. Нічого не найдено, але по закінченні ревізії в. Петра Вербицького арештовано.

— **Вломи.** Львівські злодії вломилися до мешкання Френкльової при вул. Паненській ч. 11 і вкрали столове срібло вартости 1.800 зол. — Абсольвентові політехніки Рильському при вул. Стшеміе вкрали злодії також столове срібло, неозначеної вартости. — З поїзду на львівськім головнім двірці вкрадено одному рогатинському реставраторові валізку з 592 дол.

— **З жіночих рекордів.** У мадярськім містечку Гійор віддавали честь місцевій повитусі, яка протягом 50 літ помогла прийти на світ 4.624 дітям. Пані Гольд має 80 літ. Міська управа разом з представниками всього населення та влади видала на її честь бенкет з промовами, возила її в епископській скляній кариті і дала їй 2000 пенго в дарунку. Рекорд, якого може їй позаздрити не один лікар жіночих недуг! — Політикуюче жіноцтво англійського міста Едмонтон зібралось на нараду: що робити з мущинами, які в день виборів ідуть до шинку, на лови або їдуть лодкою, байдужі до політики. І рішили: в день виборів приготовити прегарний обід, який зможуть зісти лише ті, що докажуть, що голосували! Ех, коли вже в нас настануть такі ідилічні обставини!

— **У практичних народів.** Шведський туристичний союз притягнув усіх студентів, що добре володіють якоюсь чужою мовою, щоби взяли на себе ролю провідників для приїзних чужинців. Кожний з них дістане денно крім коштів подорожі 10 кор., а чужинці матимуть інтелігентних провідників у тій мові, якою володіють.

— **Серце і майно танцюристки.** Кілька літ тому померла в Парижі нежданно одна з найкращих жінок і танцюристок, 30-кількалітня Габі Деліс. Вона не була француженкою, а чешкою і називалась Гедвіг Навратіль. Так заявляють її родичі, які ведуть тепер процес за міліонову спадщину своєї доньки, виступаючи проти її фальшивої матері, товаришки мандрівок непостійної Деліс. Молода Гедвіг виїхала раз до Остенди, там познайомилась з португальським королем Мануелем і від тоді почалась її світова карієра. Газети пишуть, що її мати, дізнавшись раз, що Деліс приїзджає до Відня, до „Аполльо", прийшла до театру і пізнавши свою доньку, від зворушення зімліла. А танцююча донечка поїхала далі безжурно в світ.

— **Цікава конференція.** У Вашингтоні збереться рада вчених, професорів і діячів, які шукатимуть дефініції для слова „американізм", так часто вживаного, головно в Европі. Вони хочуть імовірно переконати европейців, що це слово повинно мати добре значіння, не механізації життя, а його практичної будови.

— **Всевладне кіно.** Центральний комітет у Москві призначив 1000 руб. нагороди за рукопис до фільми, в якій буде змальоване життя комуністичної молоді. — На найкращі дві французькі фільми призначено такі дві нагороди: 10.000 фр. за найкращу цьогорічну (вже істнуючу) фільму, з модерним сюжетом, дуже доброї архітектоніки; 25.000 фр. за фільму найбільш оригінальну, яка могла би найкраще репрезентувати Францію перед чужиною. — Америка висилала за рік до Індій 4,462,257 метрів фільми, з чого 90 проц. власної продукції.

— **Сучасний Дон Жуан.** Цими днями арештували в Торуні дезертира Римонта, який називав себе графом і був... урядовцем державної фабрики тютюну. Він скочив із слідчої вязниці з II-го поверху і потовкся на-пів смертельно. У шпиталі встиг він написати прощальний лист, який просив відбити на машині в 64 примірниках і розіслати на вказані ним адреси. Так прощався він із усіма своїми любками в місті всякого віку, кольору волосся, суспільного становища, ріжної краси та смаку: від аристократок до служниць і гімназисток, яких адреси мав при собі!

— **Чудеса техніки.** Граф Арко, винахідник і професор, один з найпильніших працьовників у Німеччині над удосконаленням бездротного телеграфу, впевняє, що небавком віддаль на нашій землі щезне. Т. зв. „короткі хвилі", до цього часу невикористані при бездротнім телеграфі, стануть підставою нового перевороту. Вони дадуть змогу передавати звістки на необмежену віддаль, у точнім напрямку та з бажаною силою. Одна мала „радіева" стація зможе передавати 10.000 телеграм. У майбутньому люде зможуть висилати фотографії своїх приватних листів, себто образи, у двох годинах з Гамбурга до Сіднею. Коли в Ню-Йорку згорить нині вранці театр, вечером цьогож дня матимемо вже фотографії з катастрофи! Зрештою вже нині радіотелеграми випереджують час. Послухайте: 3000 нюйорських купців стежить постійно за париською модою, щоб її негайно передати своїм міліонерам і снобам. У 9. год. вранці приходить такий купець до париської фірми мод. 10'30 він має всі фотографії та рисунки із текстом, які ідуть літаком до Льондону. Звідси в 12-ій год. пересилають їх радіотелеграфом до Ню-Йорку. Пів до третьої є вони там. Півтретя пополудня по париськім годиннику це щойно сьома вранці (того самого дня!) у Ню-Йорку. Отже Ню-Йорк має на півтора години раніше париську моду, заки вона ще в самім Парижі вийшла на світ божий! А тепер скажіть, що земля не крутиться...

— **Пястук і ніс.** Злодії в одній вязниці у Каліфорнії додумались до одної ідеї, яка може припасти до вподоби злодіям і в інших країнах, а навіть і чесним людям, які одного дня хотіли би перекреслити своє минуле. А саме: вони дають собі змінити форму носа в одного лікаря, що „вигарнює" людей, щоб ніхто не міг їх пізнати на підставі фотографій, друкованих по часописах. Якби не дактильоскопія, управа вязниці не могла би згодитись на таку зміну своїх клієнтів. Але пястука вони не дають собі оперувати і по відтиску пальців можна їх пізнати, коли операція носа має допомогти їм — продовжувати минулу професію, замісць почати іншу „на шляху чесноти".

— **Світова всячина.** Кілька чеських міст відчинило народні школи для слабоумних дітей. — Карльсбад, всупереч звісткам, не матиме касина гри; поліція не дозволила на цю розривку. — По англійським звісткам берлінська комуністична посолиця Клара Цеткін, яка є тепер у Москві, дала себе відмолодити методою Воронова; радянська влада заперечує цій звістці. В такій „делікатній" справі ніколи не знаєш, що є злобним жартом, а що правдою. — Помер історик мистецтва і бувш. директор музею в Будапешті Ґабріель Терей. — У Румунії каже статистика, є міліон осіб, яких підданство є під знаком питання, які не мають ніяких прав. Гарна держава! Правда, знаємо такі й інші. — По останній статистиці є в Берліні 132.000 поліційно записаних чужинців. — В Америці святкували 150-роковини дня уродження Генрі Кляя, діяча, посла, творця ріжних законів, які зєднали йому імя „великого миротворця"; нині це імя в Европі відоме тільки аматорам спеціяльних американських цигар. — Німецький корабель „Саксен" дістав по радіо вказівки від лікаря з іншого корабля на морі, що робити у випадку одної нежданої недуги.

З театральних справ.

Загальні Збори Кооперативи „Український Театр" у Львові.

Дня 30. квітня ц. р. відбулися річні Загальні Збори Кооперативи „Український Театр". Зі звіту Надзірної Ради виходить, що Кооператива мала з кінцем 1926 року 2.593 членів з заявленими уділами на квоту 26.350 золотих. Ціле майно Кооперативи, вчисляючи в це готівку, в добре забезпечених позичках, на льокаціях у наших кредитових інституціях, у ґардеробі, виданнях, бібліотеці та театральнім інвентарі перевищає суму 4.500 дол.

Первісна ціль Кооперативи, а саме будова українського театру у Львові, наслідком тяжкого матеріяльного положення українського громадянства мусіла відійти на деякий час на другий плян, тим паче, що наша заморська еміґрація поставилася покищо до цеї справи неґативно, уважаючи, що перед будовою театру у Львові треба заспокоїти більш пекучі потреби нашого національного життя. В справі ведення театру роблено ріжні заходи входячи в порозуміння з арт. Загаровим і Морською, з ред. Альфредом Будзиновським та зі „Союзом Діячів Українського Театрального Мистецтва". Всі ті спроби розбивалися об брак матеріяльних засобів, бо всі дотеперішні Заг. Збори не дозволяли нарушувати основних фондів Кооперативи на ведення нею театру, а дозволяли вжити на це тільки фонду в сумі нецілих 300 дол. Ця недостача фондів дала товчок до спроби театру, зложеного з професійних артистів і аматорів, з тим, що лише двох-трьох професійних артистів можна би винагороджувати сталою платнею, а аматорів тільки принагідно.

Одначе і ця ідея виявилась уже у своїх починах нежиттєздатною. Співпраця професійних акторів з аматорами надибала на ріжні труднощі. В останньому часі Кооператива вела переговори з групою артистів з театру Міткевичевої в справі організації театру. Згадана група під управою Бенцали мала злучитись з „Незалежним Людовим Театром" під арт. проводом Блавацького. Ця комбінація з виглядами на здійснення, на жаль, в останнім моменті, з причин від Кооперативи незалежних, розбилася.

Обєктивними причинами, задля яких не далося зорганізувати театру, це у першій мірі брак матеріяльних засобів; Загальні Збори двічі виразно заявили, що на цю ціль не можна вживати основних фондів Кооперативи. Далі брак „душі театру", це є талановитого режисера і брак одної справжньої театральної салі у Львові. Кооператива мусіла обмежитися до підмоги для „Незалежного Людового Театру", справляючи для нього ріжні театральні декорації за суму около 70 долярів. Цей театр дає що тижня популярні вистави. Слід зазначити, що поза тим театром ніякий інший не звертався до Кооперативи за підмогою.

Кооператива не могла виконати таких завдань, як будова театру або самостійне ведення мистецької сцени — завдань непропорціонально високих до нинішньої економічної скрути. Зате вона не переставала на протязі більш 2 літ виконувати обовязків централі для всіх технічних театральних справ.

Для цієї цілі вона доповнила свою випозичальню ґардероби, яка має тепер около 1.000 штук. Нею обслужила Кооператива в минулому році 300 аматорських гуртків, далі урухомила продажу всякого театрального приладдя і обслужила ним 420 аматорських театрів. Скомплетувала свою театральну бібліотеку, яка має понад 400 томів; з неї користають аматорські гуртки, головно з тих пес, які тепер вичерпані. Кооператива видала дві театральні пєси з режисерськими увагами та 6 музичних партитур, а через свого представника в театральній комісії при т-ві „Просвіта" у Львові старається вишколити аматорів і режисерів та піднести мистецький рівень наших аматорських гуртків. Справила теж кілька театральних декорацій, яких тепер уживає „Незалежний Людовий Театр".

Загальні Збори висказали побажання, щоби Кооператива не покинула на будуче думки ведення театру, одначе, щоби шукала на це таких джерел покриття, які вважатиме в даній моменті за відповідні.

Зібрані досі фонди належить уважати за фонди призначені на будову театру: їх треба відповідно забезпечувати, а при акції збірок на будову театру поробити заходи для навязання тісного контакту з передвоєнним комітетом будови театру.

Позатим Кооператива має дальше виконувати обовязки централі для технічно-театральних справ. **М.**

Дописи.

Рава Руська. *(Концерт у честь Шевченка).* Цього року в цілім раво-руськім повіті — був посвячений памяти Шевченка лиш один концерт. Здобувся на нього гурток нашої шкільної молоді, зорганізованої в тій ціли п-ою Олею Божиківною, ученицею IV. року учит. семинарії в Жовкві. До концерту того приготовлялась молодь 2 місяці у хвилях, вільних від науки, а хвиль тих було у неї небогато, бо більшість хористів стоїть перед матурою, а їх диріґентка мусить доїздити щодня до школи до Жовкви. Концерт відбувся дня 3. м. м. в салі Народнього Дому в Раві Руській і можна без пересади признати, що випав величаво. Дописала також публика. Програма зложена була гарно і виконано її старанно та в порядку. „Заповіт" Шевченка, відспіваний мішаним хором і поема про Т. Шевченка Комарівної, віддеклямована з патосом маленьким Богданом Ломницьким, учен. II. кл. ґімн., могли бути інтродукцією і далеко величавішого концерту. Хорові продукції зорґанізованого на скору руку хору з молоді, ведені п-ою Олею Божиківною; скрипкові продукції двох надійних молодих абітурієнтів тут. ґімназії: Ярослава Фідика і Володимира Божика; відспівані симпатичним квартетом народні пісні; сольові співи в супроводі фортепяну: деклямації і руханкові вправи — все те нагороджувала публика заслужено рясними оплесками. Деякі точки повторювано. Закінчено концерт гарним живим образом, що був відповідною ілюстрацією до національного гимну: „Ще не вмерла Україна".

Відозви і комунікати.

Громадяни! Приступаємо до здійснення роками вимріяного діла — будови дому „Рідної Хати" в Холмі. Цей Народній Дім Холмщини і Підляша мусить станути вже в цьому будівельному сезоні як видимий знак нашої культурної зрілости.

Завдяки жертвенности громадянства і праці Орґанізаційного Комітету будови Народнього Дому в Холмі „Рідна Хата" набула власну площу в Холмі під будову власної хати. Вже все зроблено для розпочаття будови, законтрактовано цеглу, звезено опоку на фундамент, замовлено вапно, пляни дому і т. д. Тепер члени товариства, керманичі наших філій, мужі довіря і широкий загал українського громадянства своїми жертвами повинні стати на допомогу правління для виконання всенародного завдання — будови дому „Рідної Хати".

Наше Товариство є культурно-освітньою і добродійною інституцією, одинокою українською установою цього роду на цілу Холмщину і Підляша. Як установа всенародня, зовсім аполітична, не знає вона ніяких ріжниць партійних чи віроісповідних. Тому для піднесення своєї діяльности на культурне добро всього українського народу звертається правління з просьбою про поміч до всього українського громадянства без ріжниці.

Громадяни! Прийдіть з поміччю своїми жертвами, хто скільки зможе, спішіть допомогти правлінню в його змаганнях дати нашій „Рідній Хаті" власну стріху. Хай не тиняється наша „Рідна Хата" по чужих, хай притулиться у свойому Народньому Домі для добра культурно-освітнього і добродійного українського діла на Холмщині і Підляшу.

Цього літа правління хоче вивести мури дому і накрити їх дахом. Викінчення дому залишилось би на другий рік. При такому плянї праць, правління потребує крім дотепер надісланих жертв, ще 15 тисяч золотих. Ці гроші потрібні негайно, бо роботи вже почались. Час не жде. Громадянство повинно усвідомити собі вагу піднятого народнього діла і чим скорше потрібну суму грошей зібрати.

Громадяни! Потрібна сума грошей є велика тільки для поодинокої особи. Для громади, для великої родини українського народу не трудно її зібрати, коли кожний з нас українців візьме собі до серця справу Народнього Дому в Холмі, коли кожний сповнить свій громадський обовязок. Хай кожний з нас зложить посильну жертву, тоді вмить збереться потрібна сума. Тоді за пару місяців з задоволенням свідомих громадян сгляне́мо діло наших спільних зусиль.

Для зібрання потрібних на будову дому грошей, правління видало в продаж цеглинки ціною по 50 сотиків. Хай не буде української хати, яка не купила би цеглинки, складаючи в той спосіб свою лепту на Народній Дім у Холмі! Хай кожна українка й українець, молодий чи старий, купить хоч одну цеглинку, хай батьки на науку і щастя дітей куплять їх цеглинки на будову дому „Рідної Хати". Тоді з 50 сотиків скоро виросхуть потрібні тисячі. Хай свідоміші і заможніші складають більші суми, кого як стати. Чим скорше без отягання, без нагадувань. Хай бездітні, богатші і свідомі в память своїх близьких на вічні часи для науки народу засновують в Народньому Домі „Рідної Хати" фондації більших сум. Хай українці інших дільниць на вічні часи дадуть видимий доказ національної єдности на полі нашої культури своїми жертвами. В кожному селі чи місті хай знайдуться українські люди, що займуться продажю цеглинок, пропаґандою жертв і висилкою грошей на будову дому. Обовязок цей лежить на кожному свідомому українцеві чи українці, а передовсім мусять це зробити члени і мужі довіря філій Товариства, Театральні Кружки. хай постійно відчисляють зі своїх доходів на дім „Рідної Хати" аж до його викінчення. Хай ніхто зі свідомих членів українського народу не чекає, не оглядається, а сам, повний віри в силу народу, береться до діла помочи „Рідній Хаті". Тоді, спільно і дружно працюючи, виконаємо з успіхом поставлене собі діло.

До праці, Громадяни! Складайте жертви, купуйте цеглинки, щоби скорше став дім „Рідної Хати" в Холмі.

Всі гроші просимо посилати на отсю адресу: *Chelm Lubelski, Towarzystwo „Ridna Chata", ul. Lubelska, Dom „Polonja".*

Правління Т-ва „Рідна Хата" в Холмі:

І. Пастернак, гол. *К. Сошинський*, секр.

Холм, дня 19. квітня 1927 р.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ОГОЛОШЕННЯ.

За редакцію відповідає Василь Мудрий Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів Ринок ч. 10.